

ALUEELLINEN
YLEISSIVISTÄVÄN KOULUTUKSEN
GLOBALIKASVATUSSUUNNITELMA
LUKUVUOSILLE 2025 - 2028

Sisällys

1. Johdanto.....	3
2. Toimintaympäristö	4
3. Visio	4
4. Maailmankansalaisen tulevaisuustaidot	5
5. Kansainvälisyyden tasot	7
6. Tavoitteet.....	8
7. Toiminta	9
8. Organisaatio.....	9
9. Viestintä ja yhteistyö.....	10
10. Arviointi, seuranta ja kehittäminen.....	10
Liite 1	11
Globaalikasvatuksen yhteistyökumppaneita	11

Alueellinen yleissivistävän koulutuksen globaalikasvatussuunnitelma

1. Johdanto

Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen opetussuunnitelmien arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri edellyttävät yksiköiltä monipuolista ja monitasoista globaali -ja kansainvälisyyskasvatusta.

Tampereen toiminta-alueen paikallisten opetussuunnitelmien toimeenpanoa tukevan alueellisen globaalikasvatuksen suunnitelman tarkoituksena on vahvistaa varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen globaalikasvatusta luontevana osana oppimista, yksikön arkea ja toimintakulttuuria. Toiminta-alueeseen kuuluvat Tampere, Orivesi, Ylöjärvi, Kangasala, Nokia, Lempäälä, Pirkkala, Vesilahti, Hämeenkyrö ja Urjala. Tavoitteena on jakaa osaamista ja hyviä käytäntöjä sekä vahvistaa interkulttuurista osaamista ja tulevaisuustaitojen kehittymistä toiminta-alueen yksiköissä. Lisäksi kannustetaan varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä lukio-opetuksen toimipisteitä osallistumaan niin lähi- kuin etäyhteyksin erilaisiin hankkeisiin ja oppimisprojekteihin. Lisäksi tuetaan opettajien verkostoitumista ja täydennyskoulutusta.

“Varhaiskasvatuksessa luodaan pohjaa lasten laaja-alaiselle osaamiselle. Laaja-alainen osaaminen muodostuu tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon kokonaisuudesta. Laaja-alaisen osaamisen tarve nousee ympäröivän maailman muutoksista. Ihmisenä kasvaminen, opiskelu, työnteko sekä kansalaisena toimiminen nyt ja tulevaisuudessa edellyttävät tiedon- ja taidonalat ylittävää ja yhdistävää osaamista.” Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet s. 24

“Aktiivinen ja vastuullinen osallistuminen ja vaikuttaminen luovat perustaa demokraattiselle ja kestäväälle tulevaisuudelle. Esiopetuksen tehtävä on tukea lasten vähitellen kehittyviä osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja.” Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 9

“Perusopetuksen globaalikasvatus luo osaltaan edellytyksiä oikeudenmukaiselle ja kestäväälle kehitykselle YK:n asettamien kehitystavoitteiden suuntaisesti. Työtä tehdään mahdollisuuksien mukaan yhdessä muissa maissa toimivien koulujen ja opetuksen kehittäjien kanssa. Perusopetus vaikuttaa myönteisenä ja yhteiskuntaa rakentavana muutosvoimana kansallisesti ja kansainvälisesti.” Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 16

“Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan ymmärrystä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan ja ohjaa häntä toimimaan kestävä elämäntavan hyväksi tavoitteellisesti, tietoperustaisesti ja monipuolisessa yhteistyössä. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.” Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019 s.58

2. Toimintaympäristö

Toiminta-alueen kunnat sekä kuntien päiväkodit ja koulut ovat erilaisia: yksiköt ovat erikokoisia ja toisissa yksiköissä on enemmän eri kieli- kulttuuritaustaisia lapsia ja nuoria kuin toisissa. On siis yksiköitä, joissa kulttuurinen moninaisuus ja kansainvälisyys ovat enemmän osa arkipäivää kuin toisissa. Kaikissa yksiköissä globaalikasvatus näkyy oppituntien lisäksi esimerkiksi monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa, teemapäivissä ja -viikoissa, hankkeissa (esim. Erasmus+, Nordplus ja eTwinning) ja oppilasvaihdossa.

Varhaiskasvatussuunnitelmassa (s.32) kulttuurinen moninaisuus nähdään voimavarana, ja perusopetuksen opetussuunnitelma edellyttää, että ”oppilaat saavat perusopetuksen aikana kokemuksia tv:n käytöstä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa” (s. 21). Samoin lukion opetussuunnitelman perusteet kehottavat ohjaamaan opiskelijoita toimimaan Agenda 2030 -tavoitteiden mukaisesti. Tampereen alueen koulujen käytössä olevat virtuaaliset oppimisympäristöt tarjoavat hyvät mahdollisuudet lasten ja nuorten kansainväliselle yhteistyölle ja yhdessä oppimiselle. eTwinning-portaalin kautta opettajien, ja myös oppilaiden, on mahdollista verkostoitua ja löytää yhteistyökumppaneita eri puolilta Eurooppaa, myös EU-alueen ulkopuolelta.

“Varhaiskasvatus on osa kulttuurisesti muuntuvaa ja monimuotoista yhteiskuntaa. Kulttuurinen moninaisuus nähdään voimavarana.” Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet s. 32

“Vuorovaikutustaidoilla sekä kyvyllä ilmaista itseään ja ymmärtää muita on tärkeä merkitys yksilön toimintakyvylle ja hyvinvoinnille kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 8

“Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa.”

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 243

“Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijaa ohjataan toimimaan verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.”

Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019 s.21

3. Visio

Päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten toimintakulttuurit tukevat lasten ja nuorten kasvua kohti kestävästä ja yhdenvertaista tapaa elää ja ajatella. Oppilaat ja opettajat verkostoituvat kansainvälisesti ja oppivat yhdessä yli rajojen. Kulttuurinen moninaisuus on osa oppilaiden ja opettajien arkea. Heillä on tarpeelliset tiedot ja taidot kansainväliseen verkostoitumiseen ja oman osaamisensa kehittämiseen kansainvälisessä kontekstissa (esim. kielitaidon kehitys). Lapsista ja nuorista kasvaa globaalin vastuunsa tuntevia ja kantavia maailmankansalaisia.

4. Maailmankansalaisen tulevaisuustaidot

4.1 Maailmankansalaisen identiteetti

Maailmankansalaisen identiteetti tarkoittaa ihmisen ymmärrystä itsestään kansainvälisenä ja globaalisti merkityksellisenä yksilönä.

4.2 Maailmankansalaisen etiikka

Eettinen elämänsä on osa maailmankansalaisen identiteettiä ja se muodostaa perustan ja lähtökohdan kaikille maailmankansalaisen taidoille. Eettisyys lähtee liikkeelle erilaisten ihmisten kulttuuriin ja arkeen tutustumisesta. Se on muiden huomioon ottamista, vastuuta maailman tulevaisuudesta ja heikompien auttamista.

Suomessa kaikkien opetussuunnitelmien arvopohjana ovat ihmisoikeudet, yhdenvertaisuus, demokratia, luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön vaaliminen sekä kulttuurisen moninaisuuden arvostaminen.

4.3. Interkulttuurinen osaaminen

Interkulttuurisuuden lähtökohta on näkemys ihmisten yhdenvertaisuudesta ja yhteisistä arvoista. Interkulttuurisuus perustuu oman ja vieraiden kulttuurien kohtaamiseen, ymmärtämiseen ja kunnioittamiseen. Oman maailmankuvan aktiivinen laajentaminen on merkittävä osa interkulttuurisuuden kehittymistä.

Maailmankansalaiselle vuorovaikutus muiden kanssa sekä kulttuuriseen moninaisuuteen tutustuminen ja sen arvostaminen ovat ensiarvoisen tärkeitä taitoja. Kansainvälisyyden vahvistaminen lisää interkulttuurisia kohtaamisia.

Kulttuurien moninaisuuteen ja sen arvostukseen liittyvät yhteisöjen ja yksilöiden monikielisyys. Kaikessa opetuksessa ja oppimisessa tulee ottaa huomioon kieli- ja kulttuuritietoisuus.

4.4 Kestävä elämäntapa

Kestävän kehityksen sekä ilmastonmuutoksen torjunnan merkitys korostuu ja kasvaa jatkuvasti. Kestävä elämäntapa on sekä eettisesti että elinympäristön kehittämisen kannalta tärkeää.

Maailmankansalainen arvostaa luonnon monimuotoisuutta sekä toimii ja tekee arkielämän valintoja ottaen huomioon luonnon, ympäristön ja toiset ihmiset. Maailmankansalainen tuntee ja tietää vastuunsa maapallosta ja sitoutuu kestäviin valintoihin, kohtuulliseen kulutukseen sekä säästämään maapallon energia- ja luonnonvaroja.

4.5 Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen perustana on suomalaisen yhteiskunnan toiminnan

ja peruskäsitteiden hallinta. Maailmankansalainen havaitsee kuitenkin kansainvälisiä ja globaaleja vaikutteita myös omassa lähiympäristössään. Voidakseen tarkastella elämää erilaisissa kulttuureissa, yksilön tulee ymmärtää ja tuntea yhteiskunnan peruskäsitteet ja toimintaperiaatteet.

Yhteiskunnallinen osaaminen auttaa ymmärtämään yhteiskunnallisia prosesseja ja mahdollistaa siten asioihin vaikuttamisen ja päätöksentekoon osallistumisen. Maailmankansalaisen käsitys demokratiasta, oikeudenmukaisuudesta, yhdenvertaisuudesta sekä kansalaisten oikeuksista ja vastuusta auttaa häntä näkemään ja ymmärtämään eri kulttuurien ja yhteiskunnallisten järjestelmien eroavaisuuksia. Maailmankansalainen tukee kaikkien osallisuutta ja ottaa toiminnassaan huomioon heikommassa asemassa olevat myös omassa lähiympäristössään. Hän ymmärtää, että tulevaisuuksia voi olla useita ja positiivisten tulevaisuuskuvioiden eteen jokaisen tulee toimia, tässä ja nyt.

4.6 Globaali vastuu

YK:n Kestävän kehityksen tavoitteet 2030 kuvastavat kaikkien maailman maiden yhteistä tahtoa ja globaalia vastuuta kaikkein köyhimmistä ja heikoimmassa asemassa elävistä. Kestävän kehityksen 17 tavoitteesta ensimmäisinä ovat nälän ja köyhyyden poistaminen sekä hyvinvoinnin että laadukkaan koulutuksen takaaminen kaikille.

Tavoitteena on vahvistaa globaalia kumppanuutta. Valtioiden, yksityissektorin ja kansalaisyhteiskunnan yhteistyö ja yhteiset päämäärät ja arvot ovat edellytyksiä kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Globaali vastuu rakentuu keskinäiselle kunnioitukselle sekä vastavuoroisuudelle. Arvostamme toisiamme ja opimme toisiltamme.

4.7 Talousosaaminen

Globaalin talouden mekanismien, kytkentöjen ja riippuvuussuhteiden ymmärtäminen on tärkeä osa maailmankansalaisen osaamista. Maailmankansalaisen on tärkeää osata tehdä kuluttajana eettisesti perusteltuja valintoja. Hän tiedostaa, millaisia eettisiä ja kestävän kehityksen kannalta olennaisia näkökohtia on otettava huomioon. Hän tunnistaa tuotteita, joiden valmistuksessa on turmeltu luontoa tai käytetty lapsityövoimaa. Työolosuhteiden ja talouskasvun tulee olla sekä ihmisten että ympäristön kannalta kestävällä pohjalla.

5. Kansainvälisyyden tasot

Koulujen kansainvälisyyden tasot.

Pyramidi kuvaa mm. kv-toimintaan osallistuvien määrää.

Pyramidi käännteisenä kuvastaisi kv-toiminnan hiilijalanjäljen suuruutta.

5.1 Kansainvälisyys asenteina, uskalluksena, ymmärryksenä

- kansainvälisyys ja globaalikasvatus koskevat kaikkia opetuksen piirissä olevia lapsia ja nuoria varhaiskasvatuksesta lukioon sekä kasvatus- ja opetushenkilöstöä
- maailmankansalaiseksi kasvaminen kuuluu kiinteänä osana kasvatuksen ja opetuksen sisältöihin ja toimintakulttuuriin
- kestävät arvot sekä toisten ihmisten ja kulttuurien avoin kohtaaminen ovat koulun toimintakulttuurin perusta kaikissa oppiaineissa (ekososiaalinen sivistys)

5.2 Kotikansainvälisyys

- oman toimipisteen kulttuurinen moninaisuus
- omat sekä työyhteisön kokemukset ja kontaktit, verkostot, vierailijat, ympärillä olevat kansainväliset yhteistyötahot: paikalliset yritykset, järjestöt, mahdolliset kuntien GLOPS-tiimit
- oman toimipisteen kansainväliset tapahtumat, teemapäivät ja -viikot, sekä arjessa tapahtuva kansainvälinen yhteistyö
- monialaiset oppimiskokonaisuudet
- teemaopinnot, integroivat kokonaisuudet ja tiimiopinnot (lukio)
- omassa toimipisteessä ja lähiympäristössä toteutettava kansainvälinen yhteistyö ja oppimisprojektit virtuaalisissa oppimisympäristöissä
- kieltenopetus (A1-kieli, A2-kielet, B2-kielet, kielisuihkut, CLIL)
- koulujen kerhot sekä ap- ja ip-toiminta pienillä oppilailla
- oman kunnan kansainvälisyys: esim. ystävyyskaupungit, EU-yhteistyö

5.3 Seudullinen ja kansallinen kansainvälisyys

- alueellinen kv-yhteistyö, verkostot, yhteiset koulutukset
- alueelliset painotukset ja kehittämisalueet
- kansallinen kv-yhteistyö ja valtakunnallinen verkostoituminen

5.4 Liikkuvuus

- hankkeet, joihin kuuluu liikkuminen yli valtiorajojen (esim. Erasmus+ Nordplus, oppilasvaihdot, opintomatkat, opettajien ja muun henkilöstön kansainväliset koulutukset ja konferenssit)
- liikkuvuuksia sisältävissä hankkeissa huomioidaan kestävän elämäntavan periaatteet ja pyritään välttämään ilmastoa kuormittavaa matkustelua mahdollisuuksien mukaan
- pyritään kompensoimaan mahdollisesta liikkumisesta aiheutuvat ilmastopäästöt (liitteistä löytyy kestävän liikkuvuuden linkkilista)

6. Tavoitteet

Globaalikasvatuksen tavoitteena alueellamme on

- vahvistaa lasten ja nuorten identiteetin kehittymistä, maailmankansalaisen arvoja ja asenteita
- vahvistaa osallisuutta, toimijuutta, kriittistä ajattelua sekä konfliktinratkaisutaitoja
- vahvistaa kulttuurien välistä vuorovaikutusta ja kykyä toimia eri kulttuureissa ja ympäristöissä
- Kasvattaa lasten ja nuorten ymmärrystä kulttuurisesta moninaisuudesta heidän arjessaan
- luoda edellytyksiä aidolle vuorovaikutukselle ja yhteisöllisyydelle niin arkipäivän toiminnassa kuin myös kansainvälisessä kontekstissa
- luoda perusta ihmisoikeuksia ja muita kulttuureja kunnioittavaan maailmankansalaisuuteen
- tukea yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista
- verkostoitua globaalisti mm. tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen
- opettaa ymmärtämään oman toiminnan ja valintojen vaikutuksia niin sosiaalisessa kuin ekologisessakin toiminnassa
- tukea kestävää elämäntapaa ekososiaalisen sivistyksen kaikilla osa-alueilla: vastuullisuus, kohtuullisuus ja ihmistenvälisyys

7. Toiminta

Toiminta-alueella globaalikasvatus sisältyy eri aineiden oppisisältöihin, monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin, teema- ja tiimiopintoihin sekä koulun ja päiväkodin toimintakulttuuriin. Globaalikasvatus on osa opetusta ja opiskelua sekä henkilöstön kehittämistä. Toimipisteen turvallisemman tilan -periaatteet luovat pohjan globaalikasvatuksen tavoitteille.

Gloaalikasvatukseen osallistuvat kaikki toimipisteen opettajat, lapset ja nuoret sekä muu henkilökunta. Heillä on aktiivinen rooli kansainvälisyyden kehittämisessä ja toiminnan suunnittelussa. Kaikille annetaan mahdollisuus osallistua kansainväliseen toimintaan ja mahdollisiin hankkeisiin.

Lapsia ja nuoria kannustetaan kestävään elämäntapaan ja ohjataan ymmärtämään globaali vastuunsa. Tavoitteena on kriittinen ja vastuullinen maailmankansalainen, joka ymmärtää omien valintojensa ja tekojensa vaikutukset ja arvostaa kulttuurista monimuotoisuutta.

Kulttuurisesti moninaistuvassa maailmassa on tärkeää löytää ihmisiä yhdistäviä arvoja. Välittäminen ja yhdessä tekemisen kulttuuri ovat osa koulun ja päiväkodin normaalia arkea. Koulussa ja päiväkodissa keskustellaan lapsen oikeuksista ja ihmisoikeuksista, tasa-arvosta, yhdenvertaisuudesta, ja rasminvastaisuudesta sekä kehitetään eettisen ajattelun taitoja, joita ovat muun muassa oikean ja väärän tunnistaminen, eri vaihtoehtojen erittelemine, kyky tarkastella asioita eri näkökulmista ja rohkeus valita oikeaksi koettu vaihtoehto. Katsomusdialogiin osallistuminen laajentaa lapsen ja nuoren maailmankuvaa. Yksilön vahvuuksien tunnistamisella tuetaan positiivisen minäkuvan rakentumista.

Gloaalial maailmaa koskeva tieto muuttuu ja kulkee nopeasti. Saamme päivittäin tietoa tapahtumista eri puolilta maailmaa. Mediasta tuleva informaatio muokkaa lasten ja nuorten maailmankuvaa ja siksi on tärkeää ohjata heitä käsittelemään kriittisesti saamaansa tietoa ja tunnistamaan tekoälyn tuottama informaatio. Kriittinen medialukutaito korostuu. Informaatiotulvan keskellä on opittava ymmärtämään mikä on luotettavaa ja olennaista tietoa sekä vältettävä negatiivisten stereotyyppien muodostumista eri maista ja kulttuureista.

8. Organisaatio

Toiminta-alueella globaalikasvatustyön organisointia toteutetaan yksiköissä ja kunnissa eri tavoin, sillä yksikköjen ja kuntien organisaatiot eroavat toisistaan. Alueellista globaalikasvatustoimintaa suunnittelee ja ohjaa GLOPS-kehittäjien ryhmä. Ryhmässä on kustakin toiminta-alueen kunnasta 1 – 5 edustajaa. Pyrimme siihen, että ryhmässä on sekä varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, perusopetuksen että lukiokoulutuksen edustajia.

Alueellinen GLOPS-kehittäjien ryhmä kokoontuu säännöllisesti puheenjohtajan johdolla. Ryhmä suunnittelee ja tuottaa erilaisia tukitoimia, joiden avulla kehitetään globaalikasvatusta osana varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmaan perustuvaa toimintaa sekä verkostoidutaan ja jaetaan kokemuksia, ideoita ja vinkkejä. Lisäksi suunnitellaan ja toteutetaan yhteisiä koulutuksia toiminta-alueen GLOPS-vastaaville sekä jaetaan tietoja muiden järjestämistä koulutuksista ja tapahtumista. Koulutusten järjestämisessä tehdään yhteistyötä mm. Osakkeen kanssa ja hyödynnetään ryhmän jäsenten omaa osaamista, kontakteja ja verkostoja. Tehdään monipuolisesti yhteistyötä globaalikasvatuksen kehittämisessä Tampereen seudun Maailmankoulun kanssa. Hyödynnetään Maailmankoulun materiaaleja ja palveluita. Toiminta-alueen GLOPS-kehittäjien ryhmän jäsenet osallistuvat mahdollisuuksiensa ja kiinnostuksensa mukaan omien aihepiiriensä täydennyskoulutuksiin.

9. Viestintä ja yhteistyö

Gloaalikasvatuksen teemoista, koulutuksista ja kehittämisideoista viestitetään säännöllisesti verkostoviestillä. GLOPS-kehittäjäryhmän jäsenet välittävät tietoa eteenpäin omissa kunnissaan ja yksiköissään. Verkostoviestin koostamisesta ja lähettämisestä vastaavat alueellisen GLOPS-kehittäjäryhmän jäsenet.

Alueellinen GLOPS-kehittäjäryhmä ylläpitää ja päivittää Globaalipolku-blogia, johon kerätään tietoja alueellisista ja kuntakohtaisista hankkeista, tapahtumista ja yhteyshenkilöistä. Blogi linkitetään kuntien opetus/sivistys/kasvatustoimen nettisivuille. Blogin URL-osoite on <https://gloaalipolku.blog/>.

Lisäksi alueen toiminnasta kerrotaan erilaisissa valtakunnallisissa, eurooppalaisissa (esim. eTwinning) ja globaaleissa (esim. UNESCO- ja YK-koulut) opettajien ja kasvattajien verkostoissa ja kannustetaan alueen opettajia ja kasvattajia liittymään näihin. Toimitaan aktiivisesti myös sosiaalisessa mediassa kuten Facebookissa ja X:ssä.

Gloaalikasvatuksen tiimoilta tehdään yhteistyötä paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti. Liitteessä 1 on lueteltu mahdollisia yhteistyökumppaneita sekä sivustoja, joilta löytyy materiaalia teemoittain.

10. Arviointi, seuranta ja kehittäminen

Tavoitteena on, että globaalikasvatuksen sisältöjä huomioidaan yksiköiden suunnitelmissa. Tampereen alueen GLOPS-kehittäjien ryhmä seuraa alueellisella tasolla globaalikasvatuksen tavoitteiden toteutumista. Seurannan ja arvioinnin pohjalta tehdään kehittämis ehdotuksia ja -suunnitelmia sekä järjestetään koulutusta ja muuta tukea.

LIITE 1

Globaalikasvatuksen yhteistyökumppaneita:

Alueelliset yhteistyökumppanit:

Tampereen seudun Maailmankoulu: <https://globaalipolku.blog/tampereenseudunmaailmankoulu/>

Valtakunnalliset yhteistyökumppanit:

Globaalikasvatus: <http://www.globaalikasvatus.fi/>

Maailma2030: <https://maailma2030.fi/>

Maailmankoulu: <https://rauhankasvatus.fi/opetus>

Mappa.fi - Ulkona oppimisen, ympäristökasvatuksen ja kestävän elämäntavan materiaalipankki

<https://mappa.fi/fi/etusivu>

Opetushallitus: <https://www.oph.fi/fi/kehittaminen-ja-kansainvalisyys>

Plan: <https://plan.fi/> ja <https://www.globaalikoulu.net>

Punainen Risti: <https://www.punainenristi.fi/>

Rauhankasvatusneuvola: <https://rauhankasvatusneuvola.fi/rkn/>

UNESCO-koulut:

<https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/unesco-kouluverkosto-associated-schools-network-asp>
[net](https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/unesco-kouluverkosto-associated-schools-network-asp)

Unicef: <https://www.unicef.fi/>

Vihreä lippu: <https://vihrealippu.fi/>

World Vision: <https://worldvision.fi/>

WWF: <https://wwf.fi> ja <https://wwf.fi/opettajille/opetusmateriaalit>

YK-koulut: <http://www.ykliitto.fi/YK70v/YK-koulu>

YK-liitto: <http://www.ykliitto.fi/koulutus-ja-oppimateriaalit>

Kansainvälisiä verkostoja ja yhteistyökumppaneita:

eTwinning: <https://www.oph.fi/fi/etwinning> ja <https://school-education.ec.europa.eu/en>

Materiaalia opetuksen tueksi teemoittain:

<https://globaalipolku.blog/tampereenseudunmaailmankoulu/>

Kestävän liikkuvuuden linkkilista:

[Vastuullisuussuunnitelma](#)